

ÎNTREBARE PARLAMENTARĂ

Nr.5233A/18.05.2026

Către: Domnul prof. univ. dr. Mihai Dimian, Ministrul Educației și Cercetării

De la: Sebastian-Ioan Burduja, Deputat PNL, Circumscripția Electorală Nr. 42 București

Obiectul întrebării: Neorganizarea Programului Henri Coandă (HG nr. 1432/2022) și a Programului Bursele Carol I (HG nr. 403/2017) de către Ministerul Educației și Cercetării sau prin Autoritatea Națională pentru Cercetare, impactul asupra retenției tinerilor talentați în România și necesitatea relansării acestor instrumente strategice de sprijin al excelenței în cercetare, tehnologie și inovare

Stimate domnule ministru,

România pierde, în fiecare an, mii de tineri cu potențial excepțional care aleg să studieze, să cerceteze și să profeseze în străinătate. Fenomenul brain drain-ului nu este nou, dar este în continuă accelerare, iar una dintre cauzele sale cele mai concrete — și cele mai evitabile — este incapacitatea statului român de a pune în practică propriile instrumente de sprijin al excelenței. Două dintre aceste instrumente, reglementate prin hotărâri de guvern în vigoare, nu mai sunt organizate: Programul Henri Coandă, instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 1432/2022, și Programul Bursele Carol I, instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 403/2017.

Programul Henri Coandă a fost conceput cu un scop strategic clar: finanțarea participării tinerilor cercetători și studenților români la competiții internaționale pe teme de tehnologie spațială, tehnologia informației, robotică, securitate cibernetică, inteligență artificială și alte domenii de vârf. Acestea sunt exact domeniile în care competiția globală pentru talent este cea mai acerbă, în care investițiile statelor dezvoltate cresc exponențial și în care România are un potențial demonstrat — de la succesele echipelor românești la olimpiadele de informatică și matematică, la companiile de cybersecurity și IT care au pus România pe harta mondială a tehnologiei. Programul Henri Coandă era un semnal instituțional că statul român recunoaște și susține excelența tinerilor săi în domenii strategice.

Programul Bursele Carol I, la rândul său, a fost creat pentru a sprijini activitatea de cercetare științifică a tinerilor cercetători din România, oferindu-le burse care să le permită să rămână în țară și să contribuie la dezvoltarea capacității naționale de cercetare. Într-un context în care România alocă cercetării sub 0,5% din PIB — una dintre cele mai scăzute ponderi din Uniunea Europeană — și în care infrastructura de cercetare rămâne subfinanțată, aceste burse reprezentau unul dintre puținele instrumente directe prin care statul putea reține și motiva tinerii cercetători.

Cu toate acestea, ambele programe au fost, în fapt, abandonate. Nu au fost abrogate și hotărârile de guvern care sunt încă în vigoare. Nu au fost înlocuite cu instrumente mai bune. Pur și simplu nu mai sunt organizate. Nu se mai lansează apeluri de selecție, nu se mai alocă fonduri, nu se mai evaluează candidaturi. Ministerul Educației și Cercetării, direct sau prin

Autoritatea Națională pentru Cercetare, a ignorat aceste programe prin neexercitarea atribuțiilor legale pe care le are în baza actelor normative care le instituie.

Impactul acestei abordări este concret și măsurabil. Tineri români care câștigă premii la competiții naționale de robotică, informatică sau securitate cibernetică nu beneficiază de sprijinul financiar necesar pentru a participa la fazele internaționale ale acestor competiții. Echipe de studenți care dezvoltă proiecte inovatoare în domeniul spațial sau al inteligenței artificiale nu au acces la finanțarea pe care statul și-a asumat-o prin lege. Tineri cercetători care ar putea rămâne în România și construi echipe de cercetare competitive la nivel european aleg să plece, pentru că în alte țări — Polonia, Cehia, Estonia, ca să nu mai vorbim de Germania sau Franța — există instrumente funcționale de sprijin al excelenței, nu doar hotărâri de guvern care rămân pe hârtie.

Comparația cu alte state membre ale UE este relevantă. Estonia finanțează sistematic participarea tinerilor la competiții internaționale STEM și alocă burse de cercetare prin mecanisme transparente, cu sesiuni regulate de selecție. Polonia a lansat, în ultimii ani, programe ambițioase de retenție a talentelor prin Narodowe Centrum Nauki și prin programul Diamentowy Grant. Franța susține excelența tinerilor cercetători prin bursele CIFRE și prin finanțarea directă a participării la competiții internaționale. România, în schimb, a creat instrumente similare — Programul Henri Coandă și Bursele Carol I — dar a ales să nu le implementeze.

Această situație este cu atât mai gravă cu cât domeniile vizate de Programul Henri Coandă — tehnologie spațială, IT, robotică, cybersecurity — sunt exact cele în care Uniunea Europeană și-a concentrat investițiile strategice prin programele Orizont Europa, Europa Digitală și Programul Spațial European. România participă la aceste programe, dar participarea efectivă a tinerilor cercetători români este limitată tocmai de absența sprijinului instituțional intern care ar trebui să le permită să ajungă la nivelul de vizibilitate și competitivitate necesar pentru a concura cu succes la nivel european.

Nu în ultimul rând, neorganizarea acestor programe ridică o întrebare de principiu privind respectarea legii de către executiv. Hotărârile de Guvern nr. 1432/2022 și nr. 403/2017 sunt acte normative în vigoare, care impun obligații concrete ministerului de resort. Neexecutarea acestor obligații nu constituie doar o deficiență administrativă — constituie o formă de nerespectare a cadrului legal pe care Guvernul însuși l-a adoptat.

Având în vedere aceste considerente, fiind constient că aceste lucruri nu au depins de dumneavoastră direct în trecut, în temeiul art. 112 alin. (1) din Constituția României, republicată, precum și al art. 194-201 din Regulamentul Camerei Deputaților, cu modificările și completările ulterioare, vă adresez, în scris, următoarele întrebări:

1. De ce nu au fost organizate sesiuni de selecție și finanțare în cadrul Programului Henri Coandă (HG nr. 1432/2022) de la adoptarea hotărârii de guvern și până în prezent? Care

- este entitatea responsabilă — Ministerul Educației și Cercetării sau Autoritatea Națională pentru Cercetare — și care sunt motivele concrete ale neorganizării?
2. De ce nu au fost organizate sesiuni de selecție și finanțare în cadrul Programului Bursele Carol I (HG nr. 403/2017) în ultimii ani? Câte sesiuni de selecție au fost organizate de la adoptarea hotărârii de guvern, câți beneficiari au fost selectați și ce sume au fost efectiv alocate și cheltuite?
 3. Au fost prevăzute în bugetele anuale ale Ministerului Educației și Cercetării sau ale Autorității Naționale pentru Cercetare, pentru exercițiile financiare 2023, 2024, 2025 și 2026, sumele necesare implementării celor două programe? Dacă da, care sunt sumele alocate și de ce nu au fost utilizate? Dacă nu, de ce nu au fost solicitate aceste fonduri?
 4. Consideră Ministerul Educației și Cercetării că neorganizarea a două programe reglementate prin hotărâri de guvern în vigoare este compatibilă cu obligația executivului de a aplica actele normative pe care le-a adoptat? Dacă programele nu mai sunt considerate oportune, de ce nu a fost inițiată procedura de abrogare a hotărârilor respective?
 5. Cum evaluează Ministerul Educației și Cercetării impactul neorganizării Programului Henri Coandă asupra participării tinerilor români la competiții internaționale pe teme de tehnologie spațială, IT, robotică și securitate cibernetică — domenii în care România are rezultate demonstrate, dar în care lipsa sprijinului instituțional limitează vizibilitatea și competitivitatea echipelor românești?
 6. Ce strategie are Ministerul Educației și Cercetării pentru retenția tinerilor cercetători în România, în condițiile în care instrumentele existente — precum Programul Bursele Carol I — nu sunt implementate, iar cheltuielile publice pentru cercetare rămân sub 0,5% din PIB?
 7. Există un calendar concret pentru relansarea Programului Henri Coandă și a Programului Bursele Carol I? Dacă da, care sunt termenele pentru lansarea următoarelor sesiuni de selecție și care sunt sumele pe care Ministerul intenționează să le aloce? Dacă nu, care sunt alternativele pe care Ministerul le propune pentru a sprijini excelența tinerilor cercetători și participarea acestora la competiții internaționale pe domenii strategice?

Cu respectul meu,

Sebastian-Ioan BURDUJA

Deputat PNL